

ROMANO GUARDINI, PRIHVAĆANJE SAMOGA SEBE

Dušan Vuletić

Prije nego što prijedemo na prikaz djela, ukratko ćemo se osvrnuti na vrlo zanimljiv i plodan život te stvaralaštvo Romana Guardinija (1885. – 1968.). Papa Benedikt XVI. nazvao ga je „darom Neba cijelom 20. stoljećú“. Nakon što se u mladosti udaljio od vjere, Romano Guardini je tijekom studija kemije i ekonomije, u potkrovlju obiteljske kuće u Mainzu, doživio *prosvjetljenje*, *udar milosti* u znaku Isusovih riječi: „Tko nađe život svoj, izgubit će ga, a tko izgubi život svoj poradi mene, naći će ga“ (Mt 10, 39). Bio je potpuno uvjeren da se takav život može pronaći jedino u Crkvi i po Crkvi, pa je čitav svoj život, do posljednjeg daha, stavio u službu Crkve - kao svećenik, sveučilišni predavač, propovjednik, liturgičar, duhovnik i odgojitelj mladih. Jednom je svom učenicu napisao: „Želim biti tumač Crkve, i ništa više... Htio bio osobno samo učiti, prodrijeti kroz sve površine do srca Crkve kako bih odatle, iz srca Crkve, razumio Boga, Krista i život...“

Nakon obraćenja upisuje studij teologije te je 1910. zaređen za svećenika. Profesorsku karijeru započinje u Breslau 1923. godine, a nedugo zatim, kao jedini katolik, dobiva katedru u protestantskom Berlinu na kojoj predaje katolički svjetonazor. Na poticaj Maxa Schelera započinje se baviti velikim likovima zapadne misli, tumačeći njihova djela s kršćanskog motrišta. Tako nastaju studije o Sokratu, Augustinu, Danteu, Shakespeareu, Pascalu, Dostojevskom, Kafki, Freudu i drugima.

Bio je pravi *duhovni seizmograf* te je vrlo rano detektirao *apokaliptičku zvijer* (nacizam) koja se predstavljala kao spasiteljica Njemačke. Toj ideologiji suprotstavio je jedinog Spasitelja - Isusa Krista. Javno je i oštro kritizirao nacističku ideologiju zbog čega je 1939. ukinuta njegova katedra u Berlinu, s obrazloženjem „da je katedra o kršćanskom i katoličkom svjetonazoru nepotrebna jer država ima svoj svjetonazor (rasni) koji svi moraju slijediti“. Iste godine dobiva otkaz na berlinskom sveučilištu, prisilno je umirovljen i zabranjeno mu je pisati i predavati na bilo kojem njemačkom sveučilištu, iako je, u dobi od 54 godine, bio u

punoj intelektualnoj i duhovnoj snazi. Nakon završetka Drugog svjetskog rata, tri godine predaje u Tübingenu. Godine 1948. prihvaća poziv Sveučilišta u Münchenu, gdje ostaje do umirovljenja 1962. Velika dvorana Sveučilišta u Münchenu, u kojoj je držao predavanja, uvijek je bila ispunjena do posljednjeg mjesta. Istovremeno, bio je iznimno cijenjen i kao propovjednik, čemu svjedoči i uvijek puna crkva u Münchenu u kojoj je slavio svetu misu.

Vrhunac njegova promišljanja tvori svjetska uspješnica *Der Herr* (Gospodin). Osim djela *Prihvaćanje samoga sebe*, koje ovdje predstavljamo, dostupni su i sljedeći hrvatski prijevodi: *Duh liturgije* (djelo je na njemačkom doživjelo 25 izdanja), *Sveti znakovi*, *Bit kršćanstva*, *O biti umjetničkog djela*, *Konac novoga vijeka*, *Križni put našeg Gospodina i Spasitelja*, *Krunica naše Gospe*, *Tražiti lice Božje*, *Razmatranja o svetoj misi* te *Posljednje stvari: kršćanski nauk o smrti, čišćenju nakon smrti, uskrsnuću, sudu i vječnosti*. Osim bogatstva sadržaja, Guardinijeva djela krasi ljepota jezika i stila te sposobnost da i o najsloženijim stvarnostima govori i piše poetski.

Prihvaćanje samoga sebe jedna je od najčitanijih knjiga Romana Guardinija, u čijem središtu su temeljna ljudska pitanja: „Zašto postojim? Zašto postojim ovakav kakav jesam? Kako postati ono što trebam biti?“ Iako nam se mogu doimati banalna, njihova prividna jednostavnost je tek naličje njihove važnosti.

Da postojim i da sam baš taj koji jesam preduvjet je svega što slijedi. „Svaka moja izjava“, nastavlja Guardini, „sadrži ili podrazumijeva riječ *ja*. Svaki čin koji učinim podrazumijeva *mene*. Ono što se u svijetu događa, tiče se *mene*, svijet koji me okružuje ne postoji *bez mene*. No kako to da ja uopće postojim i da postojim baš ovakav kakav jesam?“ Guardini odgovara da *ja* ne postoji iz vlastite odluke nego „na početku mogega postojanja stoji inicijativa, Netko tko mi je dao mene“. Na početku stoji On (Bog) koji je dao da postojim, ne kao bilo tko, već kao ovaj konkretni čovjek, čovjek koji pripada ovom narodu, ovom vremenu, ova osoba s ovakvim sposobnostima. Time je određena i moja velika i jedinstvena zadaća, zadaća koja je temelj svih pojedinačnih zadaća - trebam biti onaj koji jesam, želim biti ja i samo ja. To je ono što nazivamo pozivom. Drugačije rečeno, ne smijem izbjegavati to što mi je dano, ne smijem igrati neku drugu ulogu. Ne smijem bježati ni od onoga tamnoga i negativ-

noga što je u meni: od loših predispozicija, loših navika, od krivnje koja me prati. Guardini nas poučava da sve to što je negativno trebam prihvatiti: „Takav sam, no želim se promijeniti“.

Moja zadaća da budem to što jesam može postati vrlo teška i pretvoriti se u pravu pobunu: „Zašto bih trebao biti ja? Jesam li tražio da postojim... Ne mogu više izdržati sa samim sobom... Imam samo ovaj dar, a htio bih biti veći i uzvišeniji... Neprestano radim iste pogreške i doživljam isti neuspjeh...“

Biti onaj koji jesam u svom je korijenu čin askeze: moram se odreći želje da budem drugačiji nego što jesam. Moram odustati od traženja onoga što nisam i što nemam, moram prepoznati vlastite granice i ostati unutar njih. To ne znači da trebam prestati s usavršavanjem samoga sebe – ali u skladu s onim što mi je dano: trebam prihvatiti samoga sebe i biti suglasan s tim da budem onaj koji jesam, svjestan svojih osobina, i kretati se unutar granica koje su mi postavljene.

Na pitanje *zašto jesam umjesto da nisam i zašto sam ovakav kakav jesam* ne mogu odgovoriti ni ja, ni okolina, ni svijet općenito. Samoga sebe ne mogu objasniti. Sebe jedino mogu prihvatiti, ali ne pukom snagom vlastite volje, nego pred nekom višom instancijom, pred Gospodom života, pred Bogom koji me htio i stvorio. I to trebam sebi duboko osvijestiti i svakodnevno doživljavati kao vlastito iskustvo, što je milost za koju trebam moliti.

U razmišljanju o prihvaćanju sebe, Guardini vrlo uvjerljivo - temeljeći svoje argumente na Božjoj objavi, na stvaranju, grijehu i otkupljenju – čitatelja vodi do spoznaje da „samo onaj koji poznaje Boga može spoznati i čovjeka“. Tko se odvoji od Boga, tko proglašava vlastitu autonomiju, taj više ne može znati zašto postoji, zašto postoji baš takav kakav jest i što je njegova temeljna životna zadaća.